

KLASSISEN ARABIAN AAKKOSET

Johanan Ben-Israel 5769 — יוחנן בן-ישראל ה'תשס"ט

Vuorilinnan Opintokeskus – <http://www.metzudah.com>
Copyright © Johanan Ben-Israel 2008

Päivitetty 16.11.2008

JOHDANTO

Joissakin kirjoituksissani olen käyttänyt klassisen arabian sanoja, joten haluan antaa tässä arabian aakkoset kaikille kiinnostuneille. Listassa on myös heprean ja aramean vastaavat kirjaimet, jotka ovat etymologisesti joko äänteellisiä tai äännehistoriallisia vastineita.

Klassisessa arabiassa on vähän vokaaleja, mutta nykyarabian murteissa niitä on lukuisia, sama pätee niiden pituuksiinkin, mutta klassisessa arabiassa on vain lyhyitä ja pitkiä vokaaleja.

Sanan painotusta klassiset arabialaiset kieliopit eivät juurikaan käsittele, vaan se perustuu täysin Qur'anin (Koraani) lukutraditioon, ja siksi kaikilla arabialaisilla termeillä, aakkosia lukuunottamatta, ei ole tässä esityksessä sanan painoa.

Kirjoituksessa JOHANANIN ILOSANOMA 1. LUKU – KÄÄNNÖSTEN VERTAILUA on koko Johanneksen evankeliumin ensimmäinen luku myös arabiaksi, siitä voit harjoitella arabian lukemista.

KLASSISEN ARABIAN AAKKOSET

Kirjaimen perusmuoto	Kirjaimen kaikki muodot • sidotut muodot • sitomaton muoto	Äänne-arvo	Kirjaimen nimi arabiaksi	Kirjainten vastaavuus • hepreassa • arameassa
ا	ا	ا	ʾálif	א א
ب	ب ب ب	ب	bâᶜ	ב ב
ت	ت ت ت , ة	ت , ة	tâᶜ	ת ת
ث	ث ث ث	ث	ṭâᶜ	ש ת
ج	ج ج ج	ج	ǧ	ג ג
ح	ح ح ح	ح	ḥ	ח ח
خ	خ خ خ	خ	ḫ	ח ח
د	د د د	د	d	ד ד
ذ	ذ ذ ذ	ذ	ḏ	ז ד
ر	ر ر ر	ر	r	ר ר
ز	ز ز ز	ز	z	ז ז
س	س س س	س	s	ס , ש , ש
ش	ش ش ش	ش	š	ס , ש , ש
ص	ص ص ص	ص	ṣ	צ צ

ض	ضضض	ض	<i>ḍ</i>	<i>ḍâḍ</i>	ﻉ	ﻉ, ﻉ
ط	ططط	ط	<i>ṭ</i>	<i>ṭâṭ</i>	ﻁ	ﻁ
ظ	ظظظ	ظ	<i>ẓ</i>	<i>ẓâẓ</i>	ﻉ	ﻉ
ع	ععع	ع	<i>ʿ</i>	<i>ʿâjn</i>	ﻉ	ﻉ
غ	غغغ	غ	<i>ġ</i>	<i>ġâjn</i>	ﻉ	ﻉ
ف	فففف	ف	<i>f</i>	<i>fê</i>	ﻑ	ﻑ
ق	قققق	ق	<i>q</i>	<i>qâf</i>	ﻕ	ﻕ
ك (ك)	ككك (ك)	ك (ك)	<i>k</i>	<i>kâf</i>	ﻙ	ﻙ
ل	لللل	ل	<i>l</i>	<i>lâm</i>	ﻝ	ﻝ
م	مممم	م	<i>m</i>	<i>mîm</i>	ﻡ	ﻡ
ن	نننن	ن	<i>n</i>	<i>nûn</i>	ﻥ	ﻥ
ه	هههه	ه	<i>h</i>	<i>hâḥ</i>	ﻩ	ﻩ
و	ووو	و	<i>w</i>	<i>wâw</i>	ﻭ	ﻭ
ي	يييي	ي	<i>j</i>	<i>jâḥ</i>	ﻱ	ﻱ

KONSONANTTIEN MERKITSEMISESTÄ

Joillakin konsonanteilla on useita muotoja riippuen siitä voidaanko ne sitoa oikealta puolelta, vasemmalta vai kummaltakin puolelta. Usein kirjaimilla on myös sitomaton muoto, jota käytetään perusmuotona, paitsi kirjaimella *hâḥ* – ه, jonka sitomaton muoto on ه.

Suluissa olevia *kâf*-kirjaimen rinnakkaismuotoja (ك ja ك) käytetään esimerkiksi Pohjois-Afrikan valtioissa, mutta ei lainkaan Lähi-Idässä.

• Kirjainten yhdistäminen

Arabiassa kaksi kirjainta, *lâm* ja *ʿâlif*, yhdistetään aina poikkeuksellisella tavalla toisiinsa, silloin kun ne sijaitsevat peräkkäin sanan alussa tai sellaisen konsonantin jälkeen, johon *lâm*-kirjainta ei voi yhdistää (kirjaimia ei voi yhdistää näin U tai näin U).

لا — *lâm*→*ʿâlif* sanan tai tavun alussa (vastaavasti *ʿâlif*–*lâm* on لا).

لا — *lâm*→*ʿâlif* sanan tai tavun lopussa (vastaavasti *ʿâlif*–*lâm* on لا).

MUUT MERKIT JA NUMEROT ARABIASSA

Tämä on vain yleinen esitys klassisen arabian lukuisista merkeistä eikä niistä kaikista käytetä tässä edes virallisia nimityksiä. Tarkoitukseni on vain esittää lyhyesti ja helppotajuisesti kaikki yleiset klassisen arabian tekstissä esiintyvät olennaiset merkit, jotta arabiaan perehtymätön kirjoitusteni lukija pystyisi ymmärtämään kuinka arabiankieltä luetaan. En esittele kaikkia kielen hienouksia, jotka voit opiskella lähdeluettelon teoksista.

• Joidenkin konsonanttien lausumisesta

Arabiassa on joitakin kirjaimia, jotka klassisesta hepreasta puuttuvat, näitä ovat 1. ج – *ǧim*, 2. خ – *ḫâ*, 3. ض – *dâd*, 4. ظ – *ẓâ*, 5. غ – *ǧajn*, 6. ث – *tâ*, 7. ذ – *dâl*, (8. س – *sîn* ja 9. ش – *šîn*).

1. Klassisessa arabiassa seemiläisten kielten *g*-konsonantti on kehittynyt *dž*-äänteeksi ج – *ǧim*, joka kuitenkin Egyptin arabiassa lausutaan alkuperäisenä *g*:nä ja muissa Pohjois-Afrikan murteissa *ž*-äänteenä, joka on soinnillinen *š*, eli soinnillinen *suhu-s*.
2. خ – *ḫâ* lausutaan melko samalla tavalla kuin heprean *káf*-kirjaimen spirantti כ – *káf*, se ei ole niin syvä kurkku-*h* kuin ח – *ḫâ* eli ח – *ḫêt*. Klassisena aikana ilmeisesti myös heprean *ḫêt*-kirjain on lausuttu kahdella tavalla *h* ja *ḫ*.
3. ض – *dâd* on emfaattinen *d*, joka lausutaan suun takaosassa kielen keskiosan noustessa kaarelle. Hepreassa *d*-äänteen etymologinen äännehistoriallinen vastine on ז – *šādê*.
4. ظ – *ẓâ* on emfaattinen soinnillinen *s*, siis emfaattinen *z* eli *ẓ*. Hepreassa *z*-äänteen etymologinen äännehistoriallinen vastine on ז – *šādê*, arameassa ז – *têt*.
5. غ – *ǧajn* lausutaan kuin ranskalainen *r*, mutta ei kitalaessa niin kuin ranskassa, vaan kurkussa niin kuin ع – *ʿajn* eli heprean ע – *ʿajin*. Klassisena aikana ilmeisesti myös heprean *ʿajin*-kirjain on lausuttu kahdella tavalla *ʿ* ja *ǧ*.
6. Arabian ث – *tâ* vastaa melko hyvin heprean *tâw*-kirjaimen spiranttia ת – *tâw*, mutta sen äännehistoriallinen etymologinen vastine hepreassa on kuitenkin ש – *šîn*.
7. Arabian ذ – *dâl* vastaa melko hyvin heprean *dâlet*-kirjaimen spiranttia ד – *dâlet*, mutta sen äännehistoriallinen etymologinen vastine hepreassa on kuitenkin ז – *zâjin*.
8. ja 9. Arabian س – *sîn* vastaa usein etymologisesti heprean kirjainta ש – *šîn* ja vastaavasti arabian ש – *šîn* heprean kirjainta *šîn* – ש. Muihin klassisiin seemiläisiin kieliin vertaamalla voidaan todeta, että heprean säilyttämä *sibilantti* on useinmiten alkuperäisempi kuin arabian *sibilantti*, jonka lausuminen on muuttunut alkuperäisestä kielen kehityksen myötä.

• Hamza

Arabiassa *hamza* vastaa heprean *ʿâlef*-konsonanttia (ʿ). *hamzan* kantajina voivat olla *ʿâlif* (أ, إ, ؤ, ة), *wâw* (و, ء) ja *jâ* (ي, ة, ء, ؤ), mutta se voi esiintyä myös ilman kantajaa (ء). Joskus *hamzan* kantajana on sanan lopussa solmittu *ḫâ* (ه, ء).

• Vokaalien merkitseminen

Klassisessa arabiassa on vain kolme vokaalimerkkiä. Emfaattisen konsonantin yhteydessä ne lausutaan suun takaosassa. Vokaalimerkit ovat *fatha* – *a* (ˆ), *kasra* – *i* (˘) ja *damma* – *u* (˙). Pitkää *a*:ta voidaan merkitä joissakin tapauksissa myös *tikari-ʿâlif* -merkillä – *ā* (ˆ̄). Vokaalittoman konsonantin merkkinä on *sukūn* (˚), joka vastaa heprean ääntymätöntä *šewâa*.

Sanan lopussa voi olla kaksi samaa vokaalimerkkiä päällekkäin, jolloin vokaalia seuraa äännettäessä *nûn*-kirjain, siis sana päättyy vokaalin jälkeen *n*-kirjaimen. Tämä klassisen arabian *nunaatio* puuttuu monista arabian murteista ja puhutuista muodoista.

- Vokaalien pidentäminen

Arabiassa vokaalien pidennysmerkkejä on kolme, *ʾálif* (ا, آ), *wâw* (و, و) ja *jâ* (ي, ي, ي). Yleisesti voidaan todeta, että *ʾálif* pidentää *fathaa* (ā), *wâw* pidentää *dammaa* (ū) ja *jâ* pidentää *kasraa* (ī). Joskus *jâ* voi pidentää myös *fathaa* sanan lopussa, jolloin *jâ*’n pisteet jätetään pois ja sen päälle kirjoitetaan *tikari*-*ʾálif*.

- Konsonanttien kahdennus

Arabiassa konsonantin kahdennus ilmaistaan sen yläpuolelle sijoitetulla *šadda*-merkillä (˘). Vokaalimerkeistä *kasra* kirjoitetaan usein *šaddan* alle, jolloin se ei olekaan konsonantin alla niin kuin ilman *šaddaa*.

- Arabian numerot

Klassisessa arabissa käytetyt numerot ovat oikeastaan intialaisia numeroita. Arabialaisten matemaatikkojen kehittämistä arabialaisista numeroista kehittyivät nykyiset länsimaiset numerot, joita virheellisesti kutsutaan ”*arabialaisiksi numeroiksi*”. Alkuperäiset arabialaiset numerot perustuivat numeroiden geometrisiin kulmiin, joita ei nykyisissä länsimaisissa numeroissa enää nähdä (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0).

Arabian numerot luetaan vasemmalta oikealle, päin vastoin kuin kirjoitettu teksti. Arabian numeroita käytetään täysin samalla tavalla kuin meidänkin länsimaisia ”*arabialaisia numeroita*”, koska kummissakin numeroissa on ’*nolla*’. Seuraavassa luettelossa arabian numerot ovat ilman painotusta ja ne ovat yksikön epämääräisiä maskuliini- tai feminiinimuotoja ilman nunaatiota, vertailun vuoksi heprean numerot ovat samassa muodossa. Arabialaisten numeroiden mahdollisen painotuksen voit päätellä heprealaisista numeroista.

Numerot	Arabialainen nimitys	Heprealainen nimitys	Suomalainen nimitys
١ 1	أحد <i>ʾahad</i>	אֶחָד <i>ʾehâd</i>	’ <i>yksi</i> ’
٢ 2	إِثْنَان <i>ʾitnāni</i>	שְׁנַיִם <i>šʿnájim</i>	’ <i>kaksi</i> ’
٣ 3	ثَلَاث <i>talāt</i>	שְׁלוֹשׁ <i>šālôš</i>	’ <i>kolme</i> ’
٤ 4	أَرْبَع <i>ʾarbaʿ</i>	אַרְבַּע <i>ʾarbáʿ</i>	’ <i>neljä</i> ’
٥ 5	خَمْس <i>ḥams</i>	חֲמִישׁ <i>ḥāmêš</i>	’ <i>viisi</i> ’
٦ 6	سِتّ <i>sitt</i>	שֵׁשׁ <i>šêš</i>	’ <i>kuusi</i> ’
٧ 7	سَبْع <i>sabʿ</i>	שִׁבְע <i>šévaʿ</i>	’ <i>seitsemän</i> ’
٨ 8	ثَمَان <i>tamāni</i>	שְׁמוֹנֶה <i>šʿmōnê</i>	’ <i>kahdeksan</i> ’
٩ 9	تِسْع <i>tisʿ</i>	תֵּשַׁע <i>téšaʿ</i>	’ <i>yhdeksän</i> ’
٠ 0	صِفْر <i>šifr</i>	אָפֵס <i>ʾéfes</i>	’ <i>nolla</i> ’

TÄRKEIMMÄT LÄHTEET

- Abu-Chara, Faruk: ARABIAA YLI RAJOJEN. KIELIOPPI JA HARJOITUKSIA. Ammatour-Press, Helsinki 2004. (Alkuteos: Arabic around the World. Käännös: Pekka Lehtinen ja Bertil Tikkanen)
- Aejmelaeus, Anneli: TÄYTTÄ HEPREAA. JOHDATUS VANHAN TESTAMENTIN HEPREAAAN. Kirjapaja, Helsinki 2007. 4. täysin uudistettu laitos.
- Arabiankielinen Raamattu, 1988.
- Awde, N. & Smith, K.: ARABIC PRACTICAL DICTIONARY. ARABIC-ENGLISH. ENGLISH-ARABIC. Hippocrene Books, New York, USA 2004.
- Brown, Francis: THE BROWN-DRIVER-GRIGGS HEBREW AND ENGLISH LEXICON. Hendrickson, USA 2004. 8. painos. (Perustuu teokseen, William Gesenius: HANDWÖRTERBUCH ÜBER DAS ALTE TESTAMENT).
- Davidson, Benjamin: ANALYTICAL HEBREW AND CHALDEE LEXICON. Hendrickson, USA 1985.
- Delshad, Ester; Moisio, Rauha; Santala, Risto & Seppälä, Seppo (toim.): HEPREA-SUOMI SANAKIRJA. Suomen Karmel-yhdistys. Ari-paino, Saarijärvi 1981.
- El Hilali, Maria: ARABIA–SUOMI-SANAKIRJA. SKS, Helsinki 2008.
- Elitzur, Yoel: ANCIENT PLACE NAMES IN THE HOLY LAND. PRESERVATION AND HISTORY. The Hebrew University Magnes Press, Jerusalem 2004.
- Engel, Ivan: GRAMMATIK I GAMMALTESTAMENTLIG HEBREISKA. Almqvist&Wiksell, Nacka, Ruotsi 1987. 2. painos.
- Even-Shoshan, Abraham (toim.): A NEW CONCORDANCE OF THE BIBLE. קונקורדנציה חדשה לתנ"ך. Thesaurus of the Language of the Bible. Hebrew and Aramaic. Roots, Words, Proper names, Phrases and Synonyms. המלון החדש, Israel 2000. 5. painos. (Hepreankielinen).
- FROM THE FOUNDATIONS. A LEXICON OF CONCEPTS IN JUDAISM. מן היסוד. Karta, Jerusalem, Israel 1986. (Hepreankielinen).
- Glatzer, Mordechai (toim.): COMPANION VOLUME. הארות. JERUSALEM CROWN. כְּתָר יְרוּשָׁלַיִם. The Bible of the Hebrew University of Jerusalem. Jerusalem, Israel 2002.
- Hallenberg, Helena & Perho, Irmeli: ARABIAA VASTA-ALKAJILLE – SEESAM AUKENE! Yliopistopaino, Helsinki 2002.
- Har-Zahav, Tzvi: HEPREAN KIELIOPPI. 6-osainen. Tel-Aviv, Israel 1956. (Hepreankielinen). (הר-זָהָב, צָבִי: דְּקָדוּק הַלְשׁוֹן הָעֵבְרִית. הוצאת מחברות לספרות. תל-אביב ישראל 1956).
- ISO RAAMATUN TIETOSANAKIRJA (3 osaa). Raamatun Tietokirja, Tikkurila 1972.
- Jastrow, Marcus: THE DICTIONARY OF THE TARGUMIM, THE TALMUD BAVLI AND YERUSHALMI, AND THE MIDRASHIC LITERATURE ת. חורב. א – ת. Jerusalem, Israel 1903.
- JERUSALEM CROWN. כְּתָר יְרוּשָׁלַיִם. The Bible of the Hebrew University of Jerusalem. Jerusalem, Israel 2000.
- Josefus, Flavius: JUUTALAISSODAN HISTORIA. WSOY, Helsinki 2004. Käännös keikasta:

Pauli Huuhtanen.

- Josephus, Flavius: THE NEW COMPLETE WORKS OF JOSEPHUS. Kregel, USA 1999. Käännös kreikasta englanniksi: William Whiston; kommentaari: Paul L. Maier.
- Karilas, Yrjö & Karilas, Tauno: HISTORIAN HAHMOJA. ELÄMÄKERRALLINEN HAKEMISTO. WSOY, Porvoo 1956.
- Kautzsch, E. (toim.): GESENIUS' HEBREW GRAMMAR. Clarendon Press, Oxford, Englanti 1910. 2. laajennettu englannin kielinen painos.
- Klein, Ernst: A COMPREHENSIVE ETYMOLOGICAL DICTIONARY OF THE HEBREW LANGUAGE. Carta Jerusalem. The University of Haifa, Israel 1987.
- Liljeqvist, Matti: HEPREA-SUOMI, ARAMEA-SUOMI. VANHAN TESTAMENTIN SANAKIRJA. Aikamedia Oy, Saarijärvi 2004.
- Morag, Shelomo: STUDIES IN HEBREW. The Hebrew University Magnes Press, Jerusalem 2003. (Hepreankielinen).
- Newman, Yacov & Sivan Gavriel: JUDAISM A - Z. LEXICON OF TERMS AND CONCEPTS. Jerusalem, Israel 1980.
- Rosenthal, Franz: A GRAMMAR OF BIBLICAL ARAMAIC. Otto Harrassowitz, Wiesbaden, Saksa 1974. 4. painos.
- Shechter, Yoseph: A LEXICON OF THE TALMUD. אוֹצֵר הַתְּלֻמוֹד. Dvir, Lod, Israel 2001. (Hepreankielinen).
- Strong, James: THE NEW STRONG'S EXPANDED DICTIONARY OF BIBLE WORDS. Thomas Nelson, USA 2001.
- Tarmon, Asher & Uval, Ezri (suomeksi toim. Seppo & Paula Seppälä): HEPREAN VERBITAULUKOT. Uusi laajennettu laitos. Tamir, Jerusalem, Israel 1998. 4. painos.
- THE NEW STANDARD JEWISH ENCYCLOPEDIA. New revised edition. Massada Press, Jerusalem, Israel 1975.
- Wright, W.: A GRAMMAR OF THE ARABIC LANGUAGE. Cambridge University Press, Cambridge, Englanti 1997. 3. painos.
- Young, Robert: YOUNG'S ANALYTICAL CONCORDANCE TO THE BIBLE. Hendrickson, Peabody, USA 2004.
- Lisäksi lukuisia internetsivustoja, joita en voi tässä yhteydessä yksityiskohtaisesti luetella.